

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Luonnonsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi luku, jossa säädettäisiin eräiden luonnon monimuotoisuuden suojelemisen edistämiseksi tehtävien kunnostus-, ennallistamis- ja hoitotoimenpiteiden tukemisesta valtion talousarviossa osoitetuista määrärahoista. Lakiin myös tehtäisiin lisäyksestä johtuvat muut säännösmuutokset. Esitysehdotus toteuttaa osaltaan pääministeri Marinin hallituksen ohjelmaa ja on osa siihen sisältyvän elinympäristöjen tilan parantamiseen liittyvän Helmi-ohjelman täytäntöönpanoa.

Esityksen tarkoituksena on edistää eräitä luonnon monimuotoisuutta parantavia toimenpiteitä valtion tuella. Harkinnanvaraista tukea voitaisiin edellytysten täytyessä myöntää luonnollisille henkilöille, yhtiöille ja muille yhteisöille sekä julkisyhteisöille. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimisi tukiviranomaisena ja myöntäisi tukea erityisesti palveluina. Ehdotuksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi järjestää näiden palvelujen hankinnan keskitetysti. Yleisen ympäristö- ja luonnonsuojeluedun, kustannustehokkuuden sekä luonnonsuojelun tavoitteiden saavuttamisen varmistamisen vuoksi on tarpeen, että valtio huolehtisi näistä tehtävistä. Laissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden täytyessä tukeminen olisi mahdollista. Esitykseen sisältyisivät säännökset muun muassa EU:n valtiontukisääntöjen noudattamisesta, rajoitukset tuen myöntämiselle, tuesta, tuen hakemisesta ja maanomistajan suostumuksesta, tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen määräytymisen perusteista sekä päätöksestä ja sopimuksesta. Lisäksi ehdotukseen sisältyisivät tuen keskeyttämistä, takaisinperintää ja oikeusturvakeinoja koskevat säännösehdotukset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan x päivänä xxkuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 Tavoitteet	5
3.1 Tavoitteet kansallisen lainsäädännön näkökulmasta.....	5
3.2 Tavoitteet EU:n valtioneuvoston näkökulmasta.....	5
3.3 Tavoitteet luonnon monimuotoisuuden edistämistä koskevan suunnittelun ja hallinnon näkökulmasta	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
5 Muu toteuttamisvaihtoehto ja sen vaikutukset.....	8
6 Lausuntopalaute.....	8
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	8
8 Lakia alemman asteinen sääntely	14
9 Voimaantulo	14
10 Toimeenpano ja seuranta	14
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö	14
11.1 Perustuslain 80 §:stä johtuvat vaatimukset	14
11.2 Ehdotettuihin säännöksiin liittyvät perusoikeudet	16
LAKIEHDOTUS	19
luonnonsuojelulain muuttamisesta	19

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Luonnonsuojelulain (1096/1996) päätavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen. Lisäksi lain tavoitteena on luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen, luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen, luonnontuntemuksen ja yleisen luonnonharrastuksen lisääminen sekä luonnontutkimuksen edistäminen. Luonnonsuojelulain säännöksillä turvataan Suomen luontoa ennen kaikkea rauhoittamalla luonnonsuojelualueita sekä suojelemalla luontotyyppijä, lajeja sekä luonnon- ja kulttuurimaisemia. Lain avulla pyritään turvaamaan Suomen lajien ja luontotyyppien elinvoimaisuus, eli saavuttamaan ja ylläpitämään niiden suotuisa suojelun taso.

Luonnonsuojelulailla on pantu täytäntöön luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi 92/43/ETY (*luontodirektiivi*), luonnonvaraisen lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi 79/409/ETY, 2009/147/EY (*lintudirektiivi*) muilta osin kuin metsästyslain (615/1993) 5 §:ssä tarkoitettujen eläinlajien osalta, ja ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY (*ympäristövastuudirektiivi*), jollei sen täytäntöönpanosta muussa laissa muuta säädetä.

Luonnonsuojelulakia sovelletaan luonnon ja maiseman suojeluun ja hoitoon. Ympäristöministeriölle kuuluu luonnonsuojelulain ylin ohjaus ja valvonta. ELY-keskukset vastaavat luonnonsuojelulain 6 §:n mukaisesti luonnonsuojelun edistämisestä ja valvonnasta alueellaan. ELY-keskus vastaa suurimmasta osasta luonnonsuojelulain mukaisista oikeusharkintaa edellyttävien päätösten tekemisestä. Nämä päätökset koskevat muun muassa Natura 2000 –alueita, luonnonsuojeluohjelmia, luonnonsuojelualueita yksityismailla, lajien ja luontotyyppien suojelua, luontovahinkoja sekä näihin liittyviä poikkeamista ja pakkokeinoja koskevia päätöksiä.

Myös luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön edistämisen tehtävät kuuluvat ELY-keskusten toimialaan ELY-keskuksista annetun lain (897/2009) 3 §:n 9 kohdan sekä luonnonsuojelulain 6 §:n nojalla. Näitä tehtäviä ovat etenkin vapaaehtoisuuteen perustuvien luonnonsuojelualueiden perustamiseen tähtäävät tehtävät, kuten metsien monimuotoisuutta turvaavan METSO-ohjelman toteuttaminen. Tehtäviin sisältyvät esimerkiksi korvaus- ja maanhankintaneuvottelut maanomistajien kanssa sekä asiaan liittyvä viestintä, neuvonta ja maanomistajien yhteistoiminnan edistäminen sekä luonnonsuojelualueiden perustamiseen tähtäävä hanketointi. Lisäksi ELY-keskukset neuvottelevat luonnonsuojeluohjelmien, Natura 2000 –verkoston ja kaavojen suojeluvarausten toteuttamisesta maanomistajien kanssa. ELY-keskukset myös edistävät eliölajien ja luontotyyppien suojelua neuvonnalla, jakamalla tietoa, auttamalla vaihtoehtojen selvittämisessä sekä yhteistyöllä maankäytön ja muun ympäristönkäytön toimijoiden kanssa. ELY-keskukset tuottavat tietoaineistoja luontotyyppien ja lajien suojelun seuranta varten ja osallistuvat luontotyyppien ja lajien suojeluun laatimalla niitä koskevia hoitosuunnitelmia sekä järjestämällä käytännön hoito- ja kunnostustoimia. Lisäksi ELY-keskukset tukevat rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyssä maanomistajia ja maatalousyrittäjiä neuvonnalla ja selvityksillä. ELY-keskukset antavat myös neuvontaa perinnebiotooppien inventoinneista ja hoidosta sekä osallistuvat maatalouden ympäristökorvaushakemuksia koskevaan asiantuntijayhteistyöhön sekä osallistuvat maatalouden ympäristökorvauksia koskevaan valmisteluun, päätöksentekoon ja asiantuntijayhteistyöhön.

Pääministeri Marinin hallituksen ohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen. Hallitusohjelmaan sisältyy useita toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden suojelun ylläpitämiseksi. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman toteuttaminen sekä luonnonsuojelulainsäädännön uudistaminen. Ympäristöministeriö on loppuvuodesta 2019 käynnistänyt elinympäristöjen tilan parantamiseen tähtäävän Helmi-ohjelman valmistelun sekä luonnonsuojelulainsäädännön uudistuksen.

1.2 Valmistelu

Esitysehdotus on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä ja sitä on käsitelty luonnonsuojelulain uudistuksen projektiryhmässä. Esitysehdotuksen valmistelussa on oltu yhteydessä maa- ja metsätalousministeriöön ja valtionvarainministeriöön. Esitysehdotuksen valmistelussa on tehty yhteistyötä samanaikaisesti vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lainmuutoksen valmistelun kanssa. Yhteistyöllä on ollut erityisesti tarkoitus varmistaa eri ympäristölainsäädäntöön perustuvien tukijärjestelmien yhdenmukaisuus. Esitysehdotus on ollut lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi –palvelussa xx.xx.–xx.xx.2020. Hankkeen asiakirjat ovat saatavilla ympäristöministeriön verkkosivulla xx.

2 Nykytila ja sen arviointi

Luonnonsuojelun edistämiseksi on mahdollista myöntää eräitä valtionavustuslain (688/2001) mukaisia valtionavustuksia luonnon monimuotoisuutta tukeviin hankkeisiin valtion talousarvioiden määrärahojen puitteissa. Valtionavustusten käyttö luonnonsuojelutarkoituksiin on kuitenkin ollut vähäistä. Luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi on perusteltua osoittaa valtionavustusten sijaan muuta tarkoitukseen soveltuvaa kohdennettua tukea sekä määrittellä siihen tarjottavien määrärahojen käyttötavat.

Tarvetta tukemiseen on erityisesti yksityisillä mailla sijaitsevien heikentyneiden luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen sekä maisema-alueiden hoitotoimissa, jotka perustuvat jo vakiintuneeseen käytäntöön. Näitä hoitotoimenpiteitä on toteutettu ELY-keskuksen ja kohteen omistajan väliseen sopimukseen perustuen. Sopimuksella sopimusosapuolet ovat sitoutuneet elinympäristöjen, luontotyyppien tai esimerkiksi perinnebiotoopin kunnostus- tai hoitohankkeen toteuttamiseen, ja siinä on tilanteen mukaan sovittu muun muassa hankkeen tavoitteet, vastuut sekä muut keskeiset seikat. Nykykäytännön mukaan ELY-keskus on vastannut toimienpiteiden toteuttamisesta itse tai ostopalveluja käyttämällä.

Nykyisellä käytännöllä on saavutettu hyviä tuloksia luonnonsuojelulain mukaista suojaa saavien luontokohteiden suojelun turvaamisessa ja niiden ekologisen tilan parantamisessa. Näillä käytännön hoitotoimenpiteillä on huomattavan tärkeä merkitys luonnon monimuotoisuuden suojelutavoitteiden saavuttamisen kannalta. Hoitoa vaativia kohteita on maan kaikissa osissa.

Toiminnan asianmukainen järjestäminen ja sen edelleen kehittäminen edellyttää lainsäädäntöperustan vahvistamista. Erityistä tarvetta on luoda sääntelyä menettelylle, jossa viranomainen hankkisi tavaran tai palvelun (hoito-, kunnostus- tai ennallistamistoimenpiteen ja siihen liittyvät välineet) ja luovuttaisi sen saajalle, jonka tulisi noudattaa myönnetyn tuen ehtoja. Luonnonsuojelulakiin ei nykyisellään sisälly ennallistamiseen ja hoitoon liittyvien edistämistoimien taloudellisen tukemisen tai kannustinten järjestelmää koskevaa sääntelyä.

ELY-keskusten ohella myös Metsähallituksen Luontopalvelut kunnostaa ja hoitaa talousarviovaroilla eräitä luonnonsuojelulain tarkoittamia suojelukohteita. Metsähallitus ennallistaa,

kunnostaa ja hoitaa valtion luonnonsuojelualueita ja yksityisiä luonnonsuojelualueita. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta kohdekohtainen työnjako ratkaistaan kunkin ELY-keskuksen ja Luontopalveluiden alueorganisaation välillä. Nyt käsillä oleva lakiehdotus on suunnattu erityisesti sellaisten yksityismaiden luontoarvojen ennallistamiseen, kunnostamiseen ja hoitoon, jotka eivät jo ole suojelun piirissä sekä sellaisille yksityismailla, joilla suojelurajoituksista huolimatta voidaan katsoa olevan taloudellista toimintaa ja joiden haltijoiden voidaan katsoa tämän lain mukaisilla toimilla saavan taloudellista hyötyä.

Ympäristöministeriön tilaamassa luonnonsuojelulain toimivuusarvioinnissa (Luonnonsuojelulainsäädännön arviointi – Lain toimivuus ja kehittämistarpeet SY 27/2010) katsottiin, että lain keinovalikoimaa tulisi täydentää suojelutavoitteiden saavuttamiseksi. Yhtenä toimivuusarvioinnin johtopäätöksenä oli tarve kehittää taloudelliseen ohjaukseen ja kannustimiin perustuvaa luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Tällä hallituksen esityksellä tehtävällä ehdotuksella luonnonsuojelulakiin lisättäisiin menettely taloudellisen tuen myöntämiseen.

3 Tavoitteet

3.1 Tavoitteet kansallisen lainsäädännön näkökulmasta

Tavoitteena on sisällyttää luonnonsuojelulakiin perustuslain 80 §:n edellyttämät perussäännökset ja asetuksenantovaltuudet luontotyyppien, luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen ja luonnon- ja kulttuurimaisemien hoito-, ennallistamis- ja kunnostustoimien taloudellisen tuen järjestelmästä. Lakiin tehtäisiin myös uudesta järjestelmästä johtuvat muut säännösmuutokset.

Ehdotettu sääntelyllä luonnonsuojelulakiin muodostettaisiin uusi tukijärjestelmä, jonka puitteissa voitaisiin tehostaa luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon toimeenpanoa. Tällaisia ehdotettuja uusia tuen muotoja olisivat tavarana ja palveluna osoitettu tuki. Palveluilla tarkoitetaan elinympäristöjen ja luontotyyppien hoito- ja ennallistamistoimia, kuten niittoa, puiden raivausta ja laidunnuksen järjestämistä, ja tavaroilla esimerkiksi tarvittavia aitaamistarvikkeita.

Tavoitteena on, että uusi tukijärjestelmä muodostuisi lakitasoisesta sääntelystä (ehdotettu uusi luonnonsuojelulain 2 a luku) ja tarvittavista tukikohtaisista valtioneuvoston asetuksista, joissa annettaisiin EU:n valtiontukisääntöjen edellyttämät säännökset. Tukijärjestelmää sovellettaisiin Manner-Suomessa.

Esityksen valmistelun aikana on käynnissä luonnonsuojelulain uudistushanke, jonka tavoitteena on valmistella ehdotus luonnonsuojelulain ja –asetuksen muuttamiseksi loppuvuonna 2021. Elinympäristöjen tilan parantamiseen liittyvän Helmi-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi nyt käsillä oleva ehdotus luonnonsuojelulain muuttamiseksi tulisi kuitenkin antaa mahdollisimman pian vuoden 2020 aikana, jotta erityisesti yksityismailla voidaan toteuttaa Helmi-elinympäristöohjelmaan sisältyvät, eri luontotyyppien kunnostukseen ja hoitoon sisältyvät toimet. Ehdotuksessa luonnonsuojelulakiin esitetään Helmi-ohjelmasta johtuvat välittömät muutostarpeet. Laajempi luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja tukitoimien lainsäädännöllinen tarkastelu tehdään luonnonsuojelulain uudistuksen valmistelun yhteydessä.

3.2 Tavoitteet EU:n valtiontukisääntöjen näkökulmasta

EU:n sääntelyn näkökulmasta keskeistä on sen varmistaminen, että ehdotettu tukijärjestelmä on sopuinnassa valtiontukisääntöjen kanssa. EU-oikeuden mukaan yritystoiminnalle myönnettävät valtiontuet ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä (SEUT 107 artiklan 1 kohta). Yritykselle myönnettävä julkinen tuki voi antaa sille muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna valikoivaa

taloudellista etua, mikä voi vääristää sisämarkkinoiden toimintaa ja kilpailua. Julkiset tuet yritystoiminnalle voivat kuitenkin olla sisämarkkinoille soveltuvia, jos niillä edistetään yleistä taloudellista kehitystä ja SEUT-sopimuksessa määriteltäviä tavoitteita.

EU:n valtiontukisääntöjä sovelletaan, jos kaikki valtiontuen tunnusmerkit täyttyvät. Tuki on EU-oikeuden mukaan valtiontukea vain silloin, jos tukea myönnetään taloudellista toimintaa harjoittaville yksiköille niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta. Komissio on antanut yksityiskohtaisia sääntöjä siitä, millaiset valtiontuet ovat sallittuja ja siitä, millaisia menettelytapoja tukia myönnettäessä tulee noudattaa.

EU:n valtiontukea koskeva sääntely mahdollistaa tuen ja tukiohjelman, jos kansallinen sääntely on sopusoinnussa EU:n valtiontukisääntelyn asettamien vaatimusten kanssa. EU-oikeus ei sisällä luonnon monimuotoisuuden edistämisen tukijärjestelmää koskevaa sisällöllistä sääntelyä. Siten kansallinen lainsäädäntö on keskeisessä asemassa, kun säädetään tällaisesta tuesta ja tuen edellytyksistä. Ehdotetussa tukijärjestelmässä olisi kyse joko EU:n niin sanotun yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tai maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen taikka EU:n vähämerkityksellistä tukea koskevien säännösten soveltamisesta. Yleisellä ryhmäpoikkeusasetuksella tarkoitetaan komission asetusta 651/2014, EUVL 26.6.2014, L 187/1 ja sen muutos, komission 14.6.2017 antama asetus (2017/1084) ja maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksella komission asetusta 702/2014, EUVL 1.7.2014, L 193/1, tiettyjen maa- ja metsätalouseläiden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteuttamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi. Maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen artiklan 14 mukaan maatalouden alkutuotantoon liittyviin, aineelliseen tai aineettomaan omaisuuteen tehtäviin investointeihin tarkoitettu tuki on perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti sisämarkkinoille soveltuvaa ja vapautettu perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta, jos se täyttää ko. artiklan 2–14 kohdassa ja I luvussa säädetyt edellytykset. Ilmoitusvelvollisuudesta vapautuminen tarkoittaa artiklan 3 d) kohdan mukaan tilannetta, jossa investoinnilla pyritään maatalouden ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toteuttamiseen, mukaan lukien lajien ja luontotyyppeiden monimuotoisuuden suoje- lun taso sekä Natura 2000 -alueen tai jäsenvaltioiden kansallisissa tai alueellisissa maaseudun kehittämissuunnitelmissa määriteltävien muiden luonnonarvoltaan merkittävien alueiden yleis- hyödyllisen arvon parantaminen, kunhan investoinnit ovat ei-tuotannollisia. Vähämerkityksellistä tukea koskevilla asetuksilla puolestaan tarkoitetaan komission de minimis -asetusta 1407/2013 (*vähämerkityksellinen tuki*) tai komission de-minimis -asetusta 1408/2013 (*vähä- merkityksellinen tuki maatalousalalla*).

3.3 Tavoitteet luonnon monimuotoisuuden edistämistä koskevan suunnittelun ja hallinnon näkökulmasta

Tavoitteena on varmistaa uuteen elinympäristöjen tilaa parantavaan Helmi-ohjelmaan sisältyvät ennallistamis-, hoito- ja kunnostustoimenpiteet erityisesti yksityismailla sijaitsevilla perinne- biotoopeilla, metsäisissä elinympäristöissä, lintuvesillä ja -kosteikoilla, soilla sekä vesi- ja ran- taluonnossa. Tavoitteena on lisäksi kehittää ja monipuolistaa luonnonsuojelulakiin perustuvan luonnon monimuotoisuuden turvaamista koskevan sääntelyn sisältöä ja menettelyjä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Keskeisenä ehdotuksena on, että luonnonsuojelulakiin lisättäisiin uusi 2 a luku ja tarkistettaisiin 6 §:n sisältöä. Ehdotetussa 1 a luvussa (luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukemi- nen) säädettäisiin toimivaltaisesta viranomaisesta, tuesta, tuen myöntämisen perusteista, EU:n valtiontukisääntöjen noudattamisesta, rajoituksista tuen myöntämisessä, tuettavista toimista,

tuen hakemisesta ja tuen myöntämisen edellytyksistä. Lisäksi säädettäisiin muun muassa päätöksestä ja sopimuksesta, tuen keskeytyksestä ja takaisinperinnästä sekä oikeussuojakeinoista. Luonnonsuojelulain 6 §:n 2 momenttiin lisättäisiin ELY-keskuksen tehtävä tämän lain mukaisena tukiviranomaisena.

Tukiviranomaisena toimisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tuki olisi harkinnanvaraista kuten nykyisinkin, ja se edellyttäisi toimeen osoitettua määrärahaa. Tukijärjestelmä perustuisi tuen hakijan hakemukseen tai suostumukseen ja siihen tehtävään tukipäätökseen ja sopimukseen. Järjestelmässä tuki voisi olla tavaroita ja palveluita. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myös huolehtisi tukena annettavien tavaroiden ja palvelujen hankinnasta julkisiin hankintoihin perustuvan lainsäädännön nojalla sekä tukemisen käytännön toteuttamisen järjestämisestä sekä tuen valvonnasta ja takaisinperintää koskevista tehtävistä.

Ehdotettavan uuden luvun nojalla myönnettävää tukea ei pidettäisi valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuna valtionavustuksena.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esitysehdotuksella lisättäisiin luontotyyppien, luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen sekä luonnon- ja kulttuurimaisemien ennallistamisen, kunnostamisen ja hoidon tukemiseen uusi järjestelmä. Järjestelmä mahdollistaisi uudentyypiset tuen muodot, tavaran tai palvelun, tuen saajalle. Esitysehdotuksen tarkoituksena on osaltaan tehostaa luonnon monimuotoisuuden suojelun tavoitteiden saavuttamista kustannustehokkaasti.

Toimintaan osoitetut määrärahat tulisivat talousarviossa ympäristöministeriön momentilta 35.10.21 (Eräät luonnonsuojelun menot). Ehdotetun lain mukaista tukea voitaisiin myöntää hyväksytyin talousarvion enimmäismäärän rajoissa. Tuki olisi harkinnanvaraista, kuten hoidon ja kunnostuksen toimien toteuttaminen nykyisinkin. Toimintaan osoitetut varat ja henkilötyövuosivoimavarat tulisivat talousarviossa ympäristöministeriön momentilta. Määrärahoista päätetään julkisen talouden suunnitelman ja talousarvioiden yhteydessä.

Pääasiallisena hallinnollisena vaikutuksena olisi, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi tukea luontotyyppien, elinympäristöjen ja maisemien hoito- ja kunnostustoimenpiteitä hankkimalla tavaroita ja palveluita sekä luovuttamalla ne tuen saajalle. Ehdotetussa järjestelmässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella tulisi olla tehtävään tarvittavat voimavarat. Selkeä ja perustuslain vaatimukset täyttävä sääntely edistää myös hyvän hallinnon toteutumista. Tuen myöntämisen edellytykset ja menettelyä koskeva sääntely yhdenmukaistaisi käytäntöjä ja lisäisi toiminnan läpinäkyvyyttä.

Esitettävä tuki mahdollistaisi nykyistä laajemmat mahdollisuudet kunnostaa ja hoitaa yksityismailla sijaitsevia luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä luontoarvoja. Tuen saajan kynnyksen tuen hakemiselle on tarkoitus muodostua alhaisemmaksi kuin valtion avustuksessa. Tuen myöntäminen pyritään tekemään hakijalle (tyypillisesti maanomistaja) mahdollisimman yksinkertaiseksi. Tuen oletetaan myös kannustavan maanomistajaa luontoarvojen hoitoon, ja sitä kautta lisäävän luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä. Tuen verotuskohtelu riippuisi siitä, mistä tuessa on kyse. Jos tuki ei olisi tuen saajalle rahanarvoista etua, sitä ei verotettaisi tulona.

Esitysehdotuksen mukainen järjestelmä tulisi sopeuttaa kulloinkin voimassa oleviin EU:n valtiontukisääntöihin. Ehdotettujen 1 a luvun säännösten tarkistaminen voi jatkossa olla tarpeen EU:n valtiontukisääntöjen muutosten vuoksi. Ehdotetun lain nojalla annettavat tukikohtaiset asetukset olisivat tästä syystä määräaikaaisia. Myös annettavia asetuksia voidaan joutua tarkistamaan EU:n valtiontukisääntöjen muutosten perusteella.

5 Muu toteuttamisvaihtoehto ja sen vaikutukset

Muuna toteuttamisvaihtoehtona on selvitetty valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen laatimista. Asetus olisi sisältänyt tarkemmat säännökset valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Valtionavustuslain mukaan avustuksen on kuitenkin oltava rahaa tai rahoitusomaisuutta. Valtionavustuslain soveltaminen tarkoittaisi siten, että myönteisen avustuspäätöksen saaneelle hakijalle maksettaisiin päätöksen mukainen avustus rahana. Avustuksen saaja hankkisi itse toimeen tarvittavat tavarat ja palvelut tai tekisi tarvittavat toimenpiteet. Myös avustukseen liittyvät muut mahdolliset toimet kuuluvat avustuksen saajan hoidettaviksi.

Valtionavustuksen perustuen valtion viranomainen ei voi hankkia palvelua tai tavaroita luovuttaakseen sen avustuksen saajalle. Ottaen huomioon luonnon monimuotoisuuden edistämistöimien tukemisen tavoitteet ja tukemisen toteuttamisen järjestäminen tehokkaasti ja taloudellisesti, ei valtionavustuslain mukaisen avustuksen käyttö ole aina tarkoituksenmukainen keino.

6 Lausuntopalaute

Lausuntoja pyydettiin xx Lausuntopalvelu.fi –palvelun kautta ajalla xx

7 Säännöskohtaiset perustelut

6 §. Luonnonsuojelun hallinto. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävistä 1 a lukuun perustuvassa luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukemista koskevassa järjestelmässä.

Pykälän uuden 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimisi 1 a luvun mukaisena tukiviranomaisena toimialueellaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kuuluisivat tukemiseen liittyvät toimeenpanon, ohjauksen ja edistämisen tehtävät. Nämä tehtävät olisivat tukiviranomaisen keskeiset tukemisen käytännön järjestämistehtävät. Tukeminen voisi olla yksittäinen tai moniosainen toimenpide.

1 a luku. Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen. Lakiin lisättäisiin uusi 1 a luku, pykälät 6 a–l. Uutta lukua sovellettaisiin luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukemiseen. Luvussa säädettäisiin uudesta tukijärjestelmästä, jolla osaltaan pyritään varmistamaan luonnon monimuotoisuuden suojelun tavoitteiden saavuttamista. Ehdotetun luvun nojalla myönnettävää tukea ei pidettäisi valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuna valtionavustuksena.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja tuen toimittajana olevan yrityksen sopimussuhde perustuisi tuesta tehtyyn hankintasopimukseen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja tuen saajan välinen suhde puolestaan perustuisi tuesta tehtyyn tukipäätökseen tai sopimukseen, johon sisältyy tukiehtoja.

6 a §. Tuki. Pykälässä säädettäisiin luontotyyppien, luonnonsuojelulain 6 luvussa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen sekä luonnonsuojelulain 5 luvussa tarkoitettujen luonnon- ja kulttuuri- maisemien hoidon ja ennallistamisen toimenpiteiden tuesta.

Ehdotetun 1 momentin mukaan luonnon monimuotoisuuden suojelua edistävien toimenpiteiden tukeminen olisi harkinnanvaraista, ja tukea voitaisiin myöntää valtion talousarviossa vahvistetun enimmäismäärän rajoissa. Tuki voisi olla tavaroita ja palveluja. Tuki voisi siten sisältää sekä tavaroita että palveluja tai toista niistä riippuen siitä, millaisesta hoito- tai kunnostustarpeesta

olisi kyse. Tyypillisesti kyseessä olisi palvelun muodossa toteutettava tuki. Tässä tarkoitettuina hoito- ja kunnostustoimina tulisivat kyseeseen esimerkiksi niitto, puiden poisto, raivaus, kulutus tai laidunnus. Tavaroidella viitattaisiin esimerkiksi laidunnuksen järjestämisen edellyttämiin ai-taamistarvikkeisiin.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi myöntää luvussa tarkoitettua tukea hakemuksesta tai maanomistajan suostumukseen perustuen. Käytännössä tuen myöntämistä edeltäisi usein elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja maanomistajan välinen yhteydenpito ja neuvottelu tarvittavista toimenpiteistä ennen varsinaisen hakemuksen tekemistä tai suostumuksen antamista.

Pykälän 3 momentti sisältäisi valtioneuvostolle osoitetun asetuksenantovaltuuden. Asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuesta. Tarkoitus on, että tarvittaessa tukikohtaiset sää-nökset sisältyisivät sitä koskevaan valtioneuvoston asetukseen.

6 b §. Tuen järjestäminen. Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävistä tuen järjestämisessä.

Pykälän 1 momentin perusteella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäviin kuuluisi- vat myös tavaroiden ja palvelujen hankinnan järjestäminen ja niiden luovutus tuen saajalle. Mo- mentti sisältäisi myös informatiivisen viittauksen sitä, että tavaroiden ja palvelujen hankintaan sovelletaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016).

6 c §. Euroopan unionin lainsäädännön soveltaminen. Pykälässä säädettäisiin järjestelmän suh- teesta Euroopan unionin lainsäädäntöön.

Pykälän 1 momentti sisältäisi yleisen säännöksen Euroopan unionin valtioneuvostojen sovel- tamisesta. Jos tukea myönnetään taloudellista toimintaa harjoittavalle yritykselle tai muulle yh- teisölle, sovellettaisiin lisäksi Euroopan unionin valtioneuvostojen sääntelyä. Tuesta riippuen kyse olisi joko yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tai maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamis- alaan kuuluvasta tuesta kuten tavoitteita koskevassa jaksossa 3.2. on selostettu.

EU:n valtioneuvostoa koskeva sääntely mahdollistaa tuen ja tukiohjelman, jos kansallinen sääntely on sopusoinnussa EU:n valtioneuvostojen sääntelyn asettamien vaatimusten kanssa. EU-oikeus ei si- sällä luonnon monimuotoisuuden toimenpiteiden edistämisen tukijärjestelmää koskevaa sisäl- löllistä sääntelyä. Siten kansallinen lainsäädäntö on keskeisessä asemassa, kun säädetään tällai- sesta tuesta ja tuen edellytyksistä.

Valtioneuvostojen yleinen ryhmäpoikkeusasetus mahdollistaa jäsenvaltioille valtioneuvostojen käyttöön oton ja tukien myöntämisen ilman komission ennakkohyväksyntää. Jälkikäteen yh- teenvetoilmoitus on kuitenkin tarpeen ja komissio voi valvoa näitä tukiohjelmiä ja tukia.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisen tukiohjelman ja tukien on täytettävä asetuksen I lu- vun yleiset vaatimukset ja valvontaa koskevassa II luvussa tarkoitettuja vaatimukset. Komissio on myös antanut suuntaviivat tukeen ja tukiohjelmiin ympäristönsuojelulle ja energia-alalle (2014/C 200/01, EUVL 28.6.2014, C 200/19). Komissio soveltaa suuntaviivoja tukien ja tu- kiohjelmien arvioinnissa, jotka edellyttävät ennakolta valtioneuvostojen ilmoitusta komissiolle ja ko- mission ennakkohyväksyntää.

Maa- ja metsätalouteen suunnattavan tuen osalta sovellettavaksi tulee maatalouden ryhmäpoik- keusasetus. Tukiohjelman on täytettävä asetuksen I luvun yleiset vaatimukset ja valvontaa kos-

kevan II luvun vaatimukset sekä tukikohtaiset vaatimukset. Maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle vähintään 10 työpäivää ennen ilmoitusvelvollisuudesta vapautetun tukijärjestelmän voimaantuloa tai tämän asetuksen nojalla poikkeuksen saaneen tapauskohtaisen tuen myöntämistä yhteenvedo tällaista tukea koskevista tiedoista.

Lisäksi on huomattava, että EU:n valtioneuvoston sääntöjen noudattaminen voi perustua myös vähämerkityksisen tuen myöntämiseen eli ns. de minimis -tukea koskevan säännön soveltamiseen (komission asetus 1407/2013 tai 1408/2013).

Pykälän 2 momentti sisältäisi valtioneuvostolle osoitetun asetuksenantovaltuuden. Asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä Euroopan unionin valtioneuvoston mukaisen tuen myöntämisestä, rajoituksista, maksamisesta, käytöstä ja velvollisuuksista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että asetuksella annettaisiin tukikohtaiset säännökset EU:n valtioneuvoston vaatimuksista liittyen kuhunkin tuen muotoon. Säännökset koskisivat esimerkiksi sovellettavaan ryhmäpoikkeusasetukseen perustuvia tuen myöntämisen edellytyksiä, tuki-intensiteettiä ja kirjanpitovelvoitteita.

6 d §. *Tuen hakija.* Pykälään sisältyisivät säännökset siitä, kenelle tukea voitaisiin myöntää.

Pykälän 1 momentin mukaan tukea voisivat hakea tai sen myöntämiseen voisivat antaa suostumuksensa luonnolliset henkilöt, yritykset tai muut yhteisöt taikka julkisyhteisöt. Ehdotettuun säännökseen ei sisältyisi tukikelpoisuuden rajoituksia. Tukea voisi hakea tai siihen antaa suostumus myös yhdessä, jolloin puhevallan osoittamiseksi olisi hakemusasiakirjoihin liitettävä osoitus valtuutuksesta esimerkiksi valtakirjan muodossa. Varallisuusosoituksesta oikeustomista annetun lain (228/1929) 2 luvussa säädetään valtuutuksesta.

Pykälän 2 momentti sisältäisi valtioneuvostolle osoitetun valtuussäännöksen. Asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen hakijasta. Tukikohtainen asetus voisi siten sisältää mm. EU:n valtioneuvoston sääntöjen soveltamisesta johtuvat rajoitukset.

6 e §. *Tuen hakeminen.* Pykälään sisältyisivät tuen hakemista koskevat säännökset.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tukea olisi haettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Tukea tulisi hakea tai siihen tulisi antaa suostumus ennen tuettavan toimen aloittamista. Tällä tarkoitettaisiin sitä, että tukea ei voisi hakea tai antaa siihen suostumusta, jos olisi jo aloittanut tuettava toimenpide olisi jo aloitettu. Vaatimus liittyy EU:n valtioneuvoston vaatimuksiin, jonka perusteella tuella on oltava kannustava vaikutus joko yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan tai maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan mukaisesti. Näin ei katsottaisi olevan, jos toimenpide olisi aloitettu ennen tuen hakemista. Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin siitä, että tukea ei voisi hakea ennen kuin samaan toimeen myönnetyn muun tuen vaikutusaika on päättynyt. Aikaisemmin myönnetyllä tuella voi olla vaikutusaika, jonka kuluessa samaan toimeen ei siten voisi hakea tukea.

Tuki voitaisiin myöntää myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen omasta aloitteesta maanomistajan suostumukseen perustuen.

Ehdotetun 6 e §:n 1 momentin mukaan tukihakemuksen olisi sisällettävä eräitä perustietoja. Ne koskisivat hakijaa, hanketta tai toimintaa, tukikelpoisia kustannuksia, kustannusten laskentaperusteita, julkista rahoitusta sekä muita hankkeeseen tai toimintaan liittyviä keskeisiä seikkoja. Keskeisiä seikkoja hakemuksessa olisivat muun muassa selostus siitä, mitkä olisivat tuettavan

toimenpiteen hyödyt luonnonsuojelulaissa tarkoitetuille lajeille, luontotyypeille taikka luonnon- tai kulttuurimaisemille.

Muulla julkisella rahoituksella tarkoitettaisiin samaan toimeen osoitettuja muita julkisista varoista myönnettyjä avustuksia tai tukia.

Hallintolain (434/2003) säännöksiä sovellettaisiin asian selvittämiseen muilta osin, kuin tässä ehdotetussa laissa toisin säädettäisiin. Tarvittaessa tukiviranomainen voisi pyytää tuen hakijalta lisäselvityksiä hallintolain 31 §:ään perustuen. Hallintolain 31 §:n 2 momentin mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Lisäksi asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen. Hakijan olisi siten annettava hakemuksen yhteydessä oikeat ja riittävät tiedot tuen käyttötarkoituksesta, suunnitellusta toteutustavasta, toimenpiteen hyödyistä luontotyyppien, lajien elinympäristöjen sekä luonnon- ja kulttuurimaisemien ennallistamiselle, kunnostamiselle ja hoidolle sekä niistä muista seikoista, joita viranomaisen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Hakemus ja hakijalta mahdollisesti hallintolain nojalla pyydetty selvitys muodostavat perustan sille, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella olisi tarvittavat tiedot tukihakemuksen käsittelyyn ja päätösharkintaan. Tuen hakija vastaisi tietojen oikeellisuudesta.

Tuen hakemisessa sovellettaisiin myös sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003, jäljempänä sähköinen asiointilaki). Sähköisen asiointilain 1 §:n mukaan lain soveltamisalaan kuuluvat muun muassa hallintoasiat. Sähköisen asiointilain 9 §:ssä säädetään kirjallisen muodon täyttymisestä, jonka mukaan vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjstä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä. Jos viranomaiselle toimitetussa sähköisessä asiakirjassa on selvitys asiamiehen toimivallasta, asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa. Viranomaisen voi kuitenkin määrätä valtakirjan toimitettavaksi, jos viranomaisella on aihetta epäillä asiamiehen toimivaltaa tai sen laajuutta.

Pykälän 2 momentti sisältäisi valtioneuvostolle osoitetun asetuksenantovaltuuden. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tukihakemuksen sisällöstä.

6 f §. *Hakuaika ja tiedottaminen.* Pykälään sisältyisivät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät tukemiseen liittyen.

Ehdotetun pykälän perusteella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi joissain tilanteissa asettaa tuen hakemiselle hakuajan. Haku voisi olla avoinna myös koko ajan tai sen mukaan, mitä tukeminen edellyttäisi.

Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi avoimesti tiedotettava tuen hakumahdollisuudesta, hakemisessa noudatettavasta menettelystä sekä tuen myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista. Tukijärjestelmään liittyvät tiedottaminen voidaan hoitaa yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivulla eli käytännössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen verkkosivulla. Tarvittaessa voidaan käyttää muitakin tiedottamisen kanavia tarpeen mukaan.

6 g §. *Tuen myöntämisen edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin tuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista. Tuki olisi harkinnanvaraista kuten edellä 6 a §:ssä ehdotetaan säädettävän. Tuen myöntäminen perustuisi kokonaisharkintaan.

Pykälän 1 momentin mukaan keskeistä edellytysharkinnassa olisi, että tuettava toimi kokonaisuutena arvioiden edistäisi luonnon monimuotoisuuden suojelun tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi ehdotettuun 6 c §:ään perustuen EU:n tukikohtaiset vaatimukset olisi myös täytettävä. Nämä vaatimukset perustuvat kulloinkin sovellettavaksi tulevaan ryhmäpoikkeusasetukseen (*yleinen ryhmäpoikkeusasetus tai maatalouden ryhmäpoikkeusasetus*) ja niiden osalta säännökset sisältyisivät asetuksen tasolle tässä tukijärjestelmässä. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi myös ehdotetun 6 a §:n mukaan, että tarvittava rahoitus sisältyisi valtion talousarvioon ja ympäristöministeriö on osoittanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tarvittavan rahoituksen. Käytännössä tukeminen voidaan kohdistaa eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueille sen mukaan, kuin ympäristöministeriö osoittaa tukemiseen määrärahoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sitä, että tuki voisi kattaa kustannukset osaksi tai kokonaan. Tuen laskentaperusteena olisi tuen edellyttämän tavaran ja palvelun arvonlisäverolliset kustannukset. Tuki-intensiteetti riippuisi sovellettavasta ryhmäpoikkeusasetuksen sääntelystä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi valtioneuvostolle osoitetun asetuksenantovaltuuden. Asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen määrästä ja kattavuudesta sekä laskentaperusteista. Valtuus olisi tarpeen, jotta tukikohtaiset seikat voitaisiin sisällyttää asetukseen. Lisäksi on huomattava, että EU:n valtioneuvoston päätöksistä voi johtua tuki-intensiteettiin liittyvää sääntelyä, jota koskeva valtuus sisältyy ehdotettuun 6 c §:ään.

6 h §. Tukihakemuksen tai suostumuksen peruuttaminen. Pykälä sisältäisi tuen hakijan oikeuden tukihakemuksen tai annetun suostumuksen peruuttamiseen.

Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan tuen hakija voisi peruuttaa hakemuksen tai maanomistaja suostumuksen kokonaan tai osittain tukipäätöksen tiedoksisaamiseen saakka. Asian tiedoksiantamista ja tiedoksisaamista koskevat säännökset sisältyvät hallintolain 9 lukuun. Esimerkiksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitettu tavallinen tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Pykälän 2 momentin toisen virkkeen perusteella hakijan olisi viivytyksettä ilmoitettava tukihakemuksen peruuttamisesta kirjallisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Hakija voisi ehdotetun 2 momentin perusteella peruuttaa tukihakemuksen 1 momentissa tarkoitettua myöhemmin. Tällaisesta tilanteesta olisi kyse silloin, jos käsillä on ylivoimainen este tai muu poikkeuksellinen tukemista estävä olosuhde. Ylivoimainen este voisi ilmentyä eri tavoin, mutta esteen olisi oltava niin merkittävä, että hakija ei ole voinut toimia 1 momentissa tarkoitettussa ajassa. Ylivoimaisella esteellä tarkoitettaisiin osapuolista riippumatonta, odottamatonta poikkeuksellista tapahtumaa, joka estää tuen vastaanottamisen. Tällainen tilanne olisi esimerkiksi poikkeuksellinen luonnononnettomuus tai yhteiskunnan häiriötila. Tukemisen estävä poikkeuksellinen olosuhde määrittyisi kyseisestä tuesta riippuen. Käytännössä hakijan tulisi tuoda esiin perusteet ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisen olosuhteen olemassaololle ja esittää siitä selvitystä peruuttamista koskevassa ilmoituksessaan. Jos tuensaaja ei itse olisi kykenevä tekemään peruutusta esimerkiksi puuttuvan oikeustoimikelpoisuuden vuoksi, on puhevalta hänen oikeudenomistajillaan siten, kun siitä muualla laissa säädetään.

6 i §. Päätös ja sopimus. Tuki perustuisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen, jonka lisäksi pykälässä säädettäisiin sopimuksesta.

Ehdotetun 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekisi tuesta kirjallisen päätöksen. Päätös tehtäisiin myös tuen peruuttamista koskevaan ilmoitukseen.

Päätös voi olla joko myönteinen tai kielteinen. Päätökseen sovellettaisiin lisäksi hallintolain säännöksiä esimerkiksi päätöksen muodosta (43 §), sisällöstä (44 §) ja perustelemisesta (45 §). Myös sähköistä asiointilakia voidaan soveltaa, jos viranomaisen järjestelmät sen mahdollistavat muun muassa päätösasiakirjan sähköisessä allekirjoittamisessa ja sähköisessä tiedoksi antamisessa (4 luku).

Myönteisen tukipäätöksen olisi sisällettävä tuen enimmäismäärä, tuen rahallinen arvonlisäverollinen arvo, tuen ehdot sekä tukemisen, tuen keskeyttämisen ja takaisinperinnän sekä tuen käytön valvonnan perusteet.

Pykälän 2 momenttiin perustuen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi tehdä tuensaajan kanssa tarvittaessa myös sopimuksen toimen toteuttamisen ja tuen luovuttamisen yksityiskohdista. Sopimuksen sisältäisi muun muassa sopijapuolten tehtävät ja vastuut tukemisessa sekä tarpeen mukaan muita yksityiskohtia. Mikäli tuki myönnetään maanomistajan suostumuksen perusteella, sopimus olisi aina tarpeen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei saisi antaa myönteistä päätöstä ennen kuin toimen toteuttamisen ja tuen luovuttamisen yksityiskohdista on tehty sopimus maanomistajan ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen välillä. Menettely on siten tältä osin yhdenmukainen luonnonsuojelulain 24 §:ssä tarkoitetun yksityisen luonnonsuojelualan perustamisedellytyksen kanssa.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tukipäätöksen ja sopimuksen sisällöstä. Tukikohtainen tarkentava sääntely perustuisi siten asetukseen.

6 j §. *Tuen keskeyttäminen ja tuen takaisinperintä.* Pykälä sisältäisi säännökset tuen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä. Tehtävien osoittaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuk-selle olisi perusteltua tukemisen käytännön järjestämisen sekä voimavarojen kohdentamisen näkökulmasta.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä perusteista, jolloin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi keskeytettävä tukeminen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekisi keskeyttämisestä päätöksen, jossa määrättäisiin jo luovutetun tuen tai sen euromäärän tai sen osan perittäväksi takaisin. Edellytykset jakautuvat 2 osaan.

Kohdan 1) mukainen perusteena olisi tilanne, jolloin on ilmeistä, että tuen saaja on jättänyt ilmoittamatta tai antanut väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan tuen saantiin, määrään tai ehtoihin tai tuen saaja käyttää tukea olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin tukipäätöksessä on myönnetty tai tuen saaja muutoin olennaisesti rikkoo tuen ehtoja. Kohdan 2) mukaisena perusteena olisi, että asianomaista tukea koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Ehdotetun 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi päättää olla perimättä tukea tai sen osaa takaisin, jos tuen saaja on oikaissut edellä 1 momentin 1 kohdan alakohtaisissa tarkoitettua menettelynsä ja tuen tavoitteiden saavuttaminen ei ole vaarantunut. Tällöin tuen takaisinperintä riippuisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen harkinnasta.

6 k §. *Korko ja viivästyskorko.* Pykälässä säädettäisiin korosta ja viivästyskorosta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi sisällytettävä takaisin perittäväälle määrälle tuen maksupäivästä korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättyinä

kolmella prosenttiyksiköllä. Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään tukiviranomaisen asettamana eräpäivänä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

61 §. *Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku tukea koskevista päätöksistä.*

Ehdotetun 1 momentin perusteella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tämän luvun mukaiseen päätökseen saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Pykälän 2 momentin perusteella oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettussa laissa (808/2019) säädetään.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitysehdotukseen sisältyvien valtuussäännösten nojalla on tarkoitus samanaikaisesti antaa tukea koskeva valtioneuvoston asetus perinnebiotooppien hoitoon ja kunnostukseen myönnettävästä tuesta. Perinnebiotooppien kunnostus on osa pääministeri Marinin hallituksen ohjelmaan kuuluvaa luonnon monimuotoisuuden suojelua edistävää Helmi-ohjelmaa, kuten edellä on selostettu. Luonnos valtioneuvoston asetukseksi ja perustelumustioksi on ollut hallituksen esitysluonnoksen kanssa yhtä aikaa lausunnolla.

Lakiin ehdotetut säännökset ovat yleisluontaisia mahdollistaen siten myös eri muotoiset tukimuodot ja –sisällöt. Tarvittavat tukikohtaiset säännökset sisällytetään kyseistä tuen muotoa koskevaan valtioneuvoston asetukseen.

9 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2020.

10 Toimeenpano ja seuranta

Ympäristöministeriö seuraa tämän tukijärjestelmän ja ehdotetun sääntelyn toimivuutta. Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset seuraavat luonnon monimuotoisuuden suojelun koskevien suunnitelmien ja toimenpiteiden toteutumista.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotettuihin säännöksiin sisältyy asetuksenantovaltuuksia, joten esitystä on käsiteltävä perustuslain 80 §:n valossa.

Ehdotettuihin säännöksiin liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat yhdenvertaisuus (PL 6 §), vastuu ympäristöstä (PL 20 §:n 1 momentti) sekä oikeusturva (PL 21 §).

11.1 Perustuslain 80 §:stä johtuvat vaatimukset

Esitysehdotuksella perustettaisiin uusi tukijärjestelmä. Pykälät muodostaisivat järjestelmän perussäännökset ja tukikohtaiset lakia tarkentavat säännökset sisältyisivät valtioneuvoston asetukseen. Esitysehdotuksessa tarkoitettu tuki on harkinnanvaraista ja sitä voidaan myöntää vain valtion talousarvioon otettavan määrärahan puitteissa. Kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta saada tukea. Tällaisissa tilanteissa perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 46/2006 vp, s. 2-3) liittyen metsätalouteen myönnettäviin tukiin, että valtion talousarviosta annetun lain 7 c §:n

mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä määrärahan talousarvion mukaisesta käyttämisestä. Asiaan vaikutti myös se, että tuet kytkeytyivät EU:n taloustukilainsäädäntöön ja edellyttivät komission hyväksyntää.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Asetuksenantaja voidaan kuitenkin lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien vähäisistä yksityiskohdista (HE 1/1998 vp, s. 131). Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (PeVL 25/2005 vp, s. 4 ja PeVL 1/2004 vp, s. 2). Asetuksenantovaltuuden sisällön tulee ilmetä selvästi laista ja se tulee myös rajata riittävän selkeästi.

Esitysehdotuksen sisältyy valtioneuvostolle osoitettuja asetuksenantovaltuuksia pykälissä 6 §, 6 a–6 e §, 6 g–6 j §. Ehdotettu 6 a § sisältäisi perussäännökset tuesta ja valtioneuvostolle osoitetun asetuksenantovaltuuden antaa tarkempia säännöksiä tuen sisällöstä. Tuki perustuisi valtion talousarviossa osoitettuihin määrärahoihin. Ehdotetun 6 e §:n valtuuden nojalla tarkemmat säännökset koskisivat tuen hakemista ja tukihakemuksen sisältöä. Päätöstä ja sopimusta koskevan 6 i §:n valtuus oikeuttaisi valtioneuvoston antamaan tarkempia säännöksiä päätöksen ja sopimuksen sisällöstä. Ehdotetun 6 c §:n asetuksenantovaltuuden nojalla annettaisiin asetuksella EU:n valtioneuvoston sääntöihin perustuvat tarkemmat säännökset. Ehdotetussa tukijärjestelmässä sovellettaisiin EU:n valtioneuvoston sääntöjä sen mukaan, kuuluuko valtion tuki EU:n yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen vai EU:n maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan. Tukikohtaisessa asetuksessa on perusteltua antaa siihen sovellettavan ryhmäpoikkeusasetukseen sisältyvät keskeiset vaatimukset. Ehdotetun 6 g §:n valtuus tuen myöntämisen edellytyksistä ja tuen määrästä sekä tuen määräytymisen perusteista tarkoittaisi, että tukikohtainen asetus sisältäisi tukeen sovellettavat tarkemmat säännökset.

Ehdotettuihin valtuussäännöksiin perustuva asetuksenantajan toimivalta ei ole täysin rajoittamatonta. Valtioneuvoston toimivaltaa rajoittaa lakiehdotuksen säännösten lisäksi tukeen sovellettavat EU:n valtioneuvoston säännökset. Perustuslakivaliokunta on arvioinut maataloustukien osalta asetuksenantovaltuuksien perustuslainmukaisuutta (PeVL 46/2001 vp, s. 2/I, PeVL 47/2001 vp, s. 2–3, PeVL 48/2001 vp, s. 3/II). Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 46/2001 vp s. 2/1 on arvioitu maatalouselinkeinojen tukitehtävien hoitoon sovellettavan Euroopan unionin ja kansallisten säädösten muodostaman kokonaisuuden merkitystä suhteessa valtuussäännöksiin ja valtioneuvoston toimivaltaan perustuslain 80 §:n 1 momentin valossa. Valtioneuvoston toimivaltaa rajoittavat menettelytapalain säännösten lisäksi eri tukimuotoja koskevien Euroopan yhteisön säädösten ja kansallisten lakien säännökset samoin kuin esimerkiksi eduskunnan päätökset valtion talousarvion eri tukimuotoja varten otettujen määrärahojen käyttötarkoituksista. Nämä säädökset ja päätökset muodostavat sen kokonaisuuden, jota "tarkempia" säännöksiä valtioneuvosto voi ehdotetun valtuuden nojalla antaa.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 47/2001 vp s. 2–3 on myös arvioitu maa- ja puutarhatalouden kansallisiin tukiin liittyviä asetuksenantovaltuuksia sekä valtioneuvoston toimivaltaa alemmanasteisten säädösten antamisessa perustuslain 80 §:n 1 momentin näkökulmasta. Ehdotuksessa merkittävä osa tukijärjestelmän sääntelystä on ehdotettu toteutettavaksi lakia alemmanasteisilla säädöksillä. Perustuslakivaliokunta on arvioinut, että valtuudet rajautuvat Euroopan yhteisön (nykyisin EU:n) lainsäädännön mukaisesti kansallisiin tukimuotoihin, minkä lisäksi niitä rajaavat ehdotetun lain säännökset ja eduskunnan päätökset valtion talousarvion otettavista määrärahoista, niiden käyttötarkoituksista ja muista talousarvion perusteluista. Perustuslakivaliokunta lausuu, että valtioneuvostolla on vanhastaan ollut talousarvion soveltamismenettelyyn liittyvää norminantovaltaa samoin kuin toimivalta antaa budjetin määrärahanor-

meja täydentäviä määräyksiä. Perustuslain säännöksillä lainsäädäntövallan siirtämisestä ja asetuksen antamisesta ei ole ollut tarkoitus vaikuttaa valtioneuvoston tällaiseen norminantovaltaan sitä rajoittavasti (ks. HE 1/1998 vp, s. 132/II). Valtioneuvoston toimivallasta on perustuslakiuudistuksen jälkeen lisätty yleissäännös valtion talousarviosta annettuun lakiin. Sen 7 c §:n mukaan tarkempia säännöksiä määrärahan talousarvion mukaisesta käyttämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Ehdotus tarkemman tukisääntelyn delegoimisesta valtioneuvoston asetuksella toteutettavaksi ei perustuslakivaliokunnan mukaan ollut edellä esitetyn perusteella ole perustuslain kannalta ongelmallinen. Perustuslakivaliokunta piti kuitenkin asianmukaisena, että valtuuksien nojalla annettavien asetusten muuta sääntelyä täsmentävä luonne ilmenee ehdotettua selvemmin itse valtuussäännösten tekstistä (esim. "Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin...; ks. PeVL 39/2001 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 48/2001 vp s. 3-4) arvoinut muun muassa maaseutuelinkeinojen ja porotalouden alan säännösten ehdotettuja asetuksenantovaltuuksia. Perustuslakivaliokunta lausuu muun muassa, että elinkeinon rahoittamista tarkoittavassa budjetti- ja osin EU-sidonnaisessa sääntely-yhteydessä valtuussäännökset ovat valiokunnan mielestä riittävän täsmällisiä. Perustuslakivaliokunta toteaa valtuutusten tulkintaa ja niiden nojalla annettavien säännösten sisältöä rajoittavan myös perustuslain 80 §:n 1 momentti.

Esitetyillä perusteilla valtuussäännösten täyttävät perustuslain täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset ja niiden on siten katsottava olevan sopusoinnussa perustuslain 80 §:n vaatimusten kanssa.

11.2 Ehdotettuihin säännöksiin liittyvät perusoikeudet

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännös koskee lähtökohtaisesti luonnollisia henkilöitä. Yhdenvertaisuusperiaatteella voi kuitenkin olla merkitystä myös oikeushenkilöitä koskevan sääntelyn arvioinnissa etenkin silloin, kun sääntely voi vaikuttaa välillisesti luonnollisten henkilöiden oikeusasemaan. Ehdotetussa tukijärjestelmässä tukikelpoisia olisivat luonnolliset henkilöt, yritykset ja muut yhteisöt ja julkisyhteisöt. Sen sijaan suuryritykset jäisivät EU:n valtioneuvoston sääntöjen perusteella tukikelpoisuuden ulkopuolelle.

Ehdotetun tukijärjestelmän mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi asettaa tuen hakemiselle hakuajan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäviin kuuluisi myös tuen hakumahdollisuudesta tiedottaminen, samoin kuin menettelystä ja tuen myöntämiseen liittyvistä seikoista. Ehdotuksen mukaan tuen myöntämisen edellytykset ovat kaikille hakijoille samat. Tätä harkinnanvaraista tukea voitaisiin myöntää määrärahojen puitteissa.

Ehdotetulla sääntelyllä pyritään järjestämään kaikille yhdenvertainen ja läpinäkyvä menettely luonnon monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden tukemiseen. Voimavarojen rajallisuuden vuoksi tukeminen olisi kuitenkin aina harkinnanvaraista. Näistä lähtökohdista arvioiden ehdotettu sääntely täyttää myös yhdenvertaisuuden vaatimukset, kun erottelu perustuu kulloinkin käytettävissä oleviin voimavaroihin ja priorisointiin luonnon monimuotoisuuden suojelun näkökulmasta. Myös viranomaisten jakama tieto mahdollisuudesta hakea tukea edistää osaltaan yhdenvertaisuuden toteutumista.

Vastuu ympäristöstä

Perustuslain 20 § sisältää ympäristöä koskevan perusoikeussääntelyn. Pykälän 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu

kaikille. Julkisen vallan on 2 momentin mukaan pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Pykälässä säädetään ympäristöön kohdistuvasta vastuusta (1 momentti) sekä asetetaan julkisen vallan oikeutta ympäristöön koskevat perustuslailliset velvollisuudet (2 momentti). Perustuslain 20 §:n 2 momentin on katsottu merkitsevän perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisten vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon laajennetaan (HE 309/1993 vp, s. 67/I, PeVL 38/1998 vp, s. 2/I).

Ympäristöperusoikeuden oikeudellinen merkitys on säätämisaikojensa jälkeen merkittävästi vahvistunut. Oikeuskirjallisuudessa ja perustuslakivaliokunnan lausunnoissa (mm. PeVL 21/1996 vp ja PeVL 38/1998 vp) on omaksuttu tulkinta, jonka mukaan kyse on normatiivisesti velvoittavasta perusoikeussäännöksestä; ympäristöperusoikeussäännöksen ilmaisemat ympäristöarvot tulee ottaa huomioon kaikessa ympäristöllisesti merkityksellisessä lainsäädännössä ja lainkäytössä. Ratkaisussa (KHO 2002:86) myös korkein hallinto-oikeus totesi, että ympäristöperusoikeussäännös ohjaa osaltaan lainsoveltamista ja -tulkintaa

Ehdotetulla uudella luonnon monimuotoisuuden edistämistoimenpiteiden tukijärjestelmällä (luku 2 a) pyrittäisiin osaltaan turvaamaan luonnon monimuotoisuutta ja siten myös toteuttamaan perustuslain 20 §:ä. Tukijärjestelmän käyttöala riippuisi valtion talousarviossa osoitetuista määrärahoista. Nyt ehdotettavassa tukijärjestelmässä tuki voisi olla tavaroita ja palveluita, joiden hankinnasta vastaisi elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskus. Hankkimalla tavaroita ja palveluja (hoito- ja kunnostustoimia) keskitetysti voidaan saavuttaa synergiaetua muun muassa käyttämällä ympäristöä vähemmän kuormittavia toimitusmuotoja tai yhteistoimituksia.

Esitys on edellä esitetyin perustein sopusoinnussa ympäristöperusoikeuden kanssa.

Oikeusturva ja hyvän hallinnon vaatimukset

Perusoikeuden lähtökohtana on yksilön oikeus omasta aloitteestaan saada asiansa käsitellyksi lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa (perustuslain 21 §). Käsitteily on lisäksi aina tapahduttava asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Säännöksellä on suora yhteys lainalaisuusperiaatteeseen, joka edellyttää kaikessa julkisessa toiminnassa noudatettavan tarkoin lakia.

Jos etuuden tai palvelun saaminen riippuu olennaisesti viranomaisen harkinnasta ja käytettävissä olevista määrärahoista, kysymyksessä ei yleensä voi olla kiinteydeltään tai oikeussuojan tarpeeltaankaan niin vahva oikeus, että se kuuluisi perustuslain 21 §:n 1 momentin alaan (PeVL 39/2013 vp, s. 3/II, PeVL 32/2012 vp, s. 4, PeVL 63/2010 vp, s. 2, PeVL 16/2000 vp, s. 4, PeVL 12/1997 vp, s. 1). Tästä syystä lakiehdotusta ei ole arvioitu perustuslain 21 §:n 1 momentin valossa. Sen sijaan merkitystä on perustuslain 21 §:n 2 momentilla, jossa luetellaan oikeudellisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon tärkeimmät osa-alueet, joita ovat muun muassa vaatimus päätöksen perusteleminen (PeVL 27/2012 vp, s. 2, PeVL 10/2012 vp, s. 5—6, PeVL 10/2011 vp, s. 2, PeVL 48/2006 vp, s. 5, PeVL 10/2006 vp, s. 3, PeVL 4/2004 vp, s. 8—9, PeVL 46/2002 vp, s. 8, PeVL 12/2002 vp, s. 6) sekä oikeus hakea muutosta (PeVL 27/2013 vp, s. 4/II).

Ehdotetun 6 i §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekisi tuesta päätöksen. (Päätös tehtäisiin myös 6 h §:ssä tarkoitettuun tukihakemuksen peruuttamisilmoitukseen.) Myönteisen tukipäätöksen sisällöstä säädetäisiin myös 6 i §:ssä. Päätöksen perusteluvollisuus sisältyy hallintolain 45 §:ään. Päätökseen liitettäisiin tarvittava muutoksenhakuohjaus hallintolain 7 luvun säännösten perusteella (46—47 §).

Ehdotuksen 6 h §:n perusteella tuen hakijalla olisi oikeus edellytysten täytyessä peruuttaa hakemuksensa tai maanomistajan suostumuksensa. Ehdotus sisältää myös ylivoimaista estettä ja poikkeuksellista tukemisen estävää olosuhdetta koskevaa sääntelyä, jolloin tuen hakija voisi peruuttaa hakemuksensa myöhemmin kuin muussa tapauksessa.

Ehdotuksen mukaan (6 l §) oikeussuojakeinoina olisivat ensin oikaisuvaatimus (1 mom.), josta säädetään hallintolaissa. Oikaisuvaatimukseen tehdystä päätöksestä voisi valittaa hallintotuomioistuimeen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain perusteella. Pykälä sisältäisi informatiiviset viittaukset sekä hallintolakiin että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Esitetyillä perusteilla esityksen on katsottava olevan sopusoinnussa myös perustuslain oikeusturvanäkökohtien sekä hyvän hallinnon perusteiden kanssa.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

luonnonsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 6 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on laissa
1587/2009,

lisätään uusi 1 a luku, 6 a – 6 l §:t, seuraavasti:

6 §

Luonnonsuojelun hallinto

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävänä on edistää ja valvoa luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii lisäksi 2 a luvun mukaisena tukiviranomaisena, ja ohjaa, valvoo ja edistää tuen toimeenpanoa ja soveltamista neuvonnalla ja ohjauksella.

1 a luku

Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

6 a §

Tuki

Tässä laissa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen sekä luontotyyppien ja luonnon- tai kulttuurimaiseman ennallistamista, kunnostusta ja hoitoa edistäviin toimenpiteisiin voidaan myöntää harkinnanvaraista tukea valtion talousarviossa vahvistetun enimmäismäärän rajoissa. Tuki koostuu tavaroista ja palveluista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tukea hakemuksesta tai maanomistajan suostumuksella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuesta ja sen myöntämisestä.

6 b §

Tuen järjestäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus järjestää tuen hankinnan ja sen luovuttamisen tuen saajalle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäviin kuuluu tukemisen suunnittelu, tuen hankinnan valmistelu, hankintapäätöksen ja -sopimuksen tekeminen sekä hankinnan ja tuen luovuttamisen järjestäminen tukipäätökseen perustuen sekä muut tukemisen edellyttämät järjestämistehtävät.

Tavaroiden ja palvelujen hankinnasta säädetään julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016).

6 c §

Euroopan unionin lainsäädännön soveltaminen

Taloudellista toimintaa harjoittavalle yritykselle tai muulle yhteisölle myönnettävästä tuesta säädetään lisäksi Euroopan unionin valtiontukea koskevissa säädöksissä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Euroopan unionin valtiontukea koskevien säädösten mukaisen tuen myöntämisestä, myöntämisen edellytyksistä, rajoituksista, maksamisesta, käytöstä ja tuen saajan velvollisuuksista sekä tukiehdoista.

6 d §

Tuen saaja

Tukea voivat hakea tai siihen voivat antaa suostumuksensa luonnolliset henkilöt, yritykset tai muut yhteisöt taikka julkisyhteisöt.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen saajasta.

6 e §

Tuen hakeminen ja suostumuksen antaminen

Tukea on haettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta tai maanomistajan on annettava siihen suostumus ennen tuettavan toimen aloittamista. Tukea ei voi hakea ennen kuin samaan toimeen myönnetyn tuen vaikutusaika on päättynyt.

Tukihakemuksen on sisällettävä tiedot:

- 1) hakijasta;
- 2) hankkeesta tai toimenpiteestä, johon tukea haetaan;
- 3) tukikelpoisista kustannuksista ja niiden laskentaperusteista;
- 4) hankkeeseen tai toimenpiteeseen saadusta muusta julkisesta rahoituksesta;
- 5) muista hankkeeseen tai toimenpiteeseen ja siitä tässä laissa tarkoitetuille lajeille, heikentyneille luontotyypeille taikka luonnon- tai kulttuurimaisemille koituviin hyötyihin liittyvistä keskeisistä seikoista.

Mikäli tukea myönnetään maanomistajan suostumuksen nojalla, on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hankittava 2 momentissa tarkoitettut tiedot.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukihakemuksen ja suostumuksen sisällöstä.

6 f §

Hakuaika ja tiedottaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi asettaa tuen hakemiselle hakuajan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tiedotettava tuen hakumahdollisuudesta, hakemisessa noudatettavasta menettelystä sekä tuen myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista.

6 g §

Tuen myöntämisen edellytykset

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuki kokonaisuutena arvioiden edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevien tavoitteiden saavuttamista eikä tuen saaja ole saanut muuta julkista rahoitusta samaan toimenpiteeseen.

Tuki voi kattaa kustannukset osaksi tai kokonaan. Myönnettävän tuen laskentaperusteena on tavaran ja palvelun arvonlisäverollinen myyntihinta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä ja tuen määrästä sekä tuen määräytymisen perusteista.

6 h §

Tukihakemuksen tai suostumuksen peruuttaminen

Tuen hakija voi peruuttaa hakemuksen tai maanomistaja tuen myöntämiseen annetun suostumuksen kokonaan tai osittain tukipäätöksen tiedoksi saamiseen saakka. Hakijan on viivytyksettä ilmoitettava peruuttamisesta kirjallisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, hakemuksen voi kuitenkin peruuttaa tukipäätöksen tiedoksi saamisen jälkeen, jos kyse on ylivoimaisesta esteestä tai muusta poikkeuksellisesta tukemisen estävästä luonnonolosuhteesta. Peruuttaminen on tehtävä välittömästi, kun ylivoimainen este tai poikkeuksellinen luonnonolosuhde on tullut tuen saajan tietoon.

6 i §

Päätös ja sopimus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee kirjallisen päätöksen tuesta. Päätös on tehtävä myös edellä 6 h §:ssä tarkoitetussa asiassa.

Myönteisen tukipäätöksen on sisällettävä tuen enimmäismäärä, tuen rahallinen arvo, tuen ehdot sekä tuen myöntämisen perusteet, tuen keskeyttämisen ja takaisinperinnän sekä tuen käytön valvonnan perusteet.

Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tehdä tuensaajan kanssa sopimuksen toimen toteuttamisen ja tuen luovuttamisen yksityiskohdista. Sopimuksen on tarvittaessa sisällettävä sopijapuolten tehtävät ja vastuut tukemisessa ja tukemisen käytännön toteuttamisen yksityiskohdat kuten noudatettava menettely.

Mikäli tuki myönnetään maanomistajan suostumuksen perusteella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei saa antaa myönteistä päätöstä ennen kuin toimen toteuttamisen ja tuen luovuttamisen yksityiskohdista on tehty sopimus maanomistajan ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen välillä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukipäätöksen ja sopimuksen sisällöstä.

6 j §

Tuen keskeyttäminen ja takaisinperintä

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on päätöksellään keskeytettävä tukeminen, jos
- 1) on ilmeistä, että
 - a) tuen saaja on jättänyt ilmoittamatta tai antanut väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan tuen saantiin, määrään tai ehtoihin;
 - b) tuen saaja käyttää tukea olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin tukipäätöksessä on myönnetty;
 - c) tuen saaja muutoin olennaisesti rikkoo tuen ehtoja;

2) asianomaiseen tukeen sovellettava Euroopan unionin valtiontukisääntöjen noudattaminen tätä edellyttää.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on päätöksellään määrättävä jo luovutetun tuen tai sen euromäärän tai sen osan perittäväksi takaisin. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen voi olla perimättä tukea tai sen osaa takaisin, jos tuen saaja on oikaissut edellä 1 momentin 1 kohdan alakohdissa tarkoitetun menettelynsä ja tuen tavoitteiden saavuttaminen ei ole vaarantunut.

6 k §

Korko ja viivästyskorko

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on sisällytettävä takaisin perittävälle määrälle tuen myöntämispäivästä korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa liittäen kolmella prosenttiyksiköllä. Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen asettamana eräpäivänä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

6 l §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku tukea koskevista päätöksistä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tämän luvun mukaiseen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Click or tap here to enter text.

..ministeri Etunimi Sukunimi

DOMOS